

Alexandr Wolf byl o nějakých pět šest let mladší než tenhle člověk, který se mimochodem jmenoval Vladimir Petrovič Vozněsenskij a pocházel z rodiny duchovního. Wolf pocházel snad z Moskvy, snad z jiného místa, ale každopádně to bylo na ruském severu. Vozněsenskij se s ním seznámil v oddílu soudruha Oficerova, levicově orientovaného revolucionáře se sklonem k anarchismu. Tento oddíl vedl partyzánskou válku v jižním Rusku.

„Proti komu?“ zeptal jsem se.

„Proti kdekomu, hlavně proti všelijakým jednotkám, které se snažily nezákonně dostat k moci,“ odpověděl Vozněsenskij nečekaně tvrdě.

Nakolik jsem pochopil, soudruh Oficerov žádné jasné politické cíle nesledoval. Byl to dobrodruh onoho vytříbeně čistého typu, jaké znají dějiny každé revoluce a každé občanské války. Početnost jeho oddílu se jednou zvyšovala, jindy zase snižovala – v závislosti na okolnostech, na tom, kolik a jakých se vyskytlo obtíží, na ročním období a na mnoha dalších, často nahodilých příčinách. Základní jádro oddílu ale bylo stále totéž a Alexandr Wolf byl jedním z nejbližších Oficerovových spolubojovníků. Podle Vozněsenského se vyznačoval některými vlastnostmi v podobných případech klasickými: nevšední odvahou, neúnavností, schopností hodně pít – a samozřejmě to byl dobrý a věrný kamarád. V Oficerovově oddílu strávil něco přes rok. Za tu dobu prošli

nejrůznějším prostředím: žili po venkovských chalupách, statkářských sídlech, v polích nebo v lese, občas několik dní hladověli, jindy se zase bezuzdně přejídali, trpěli chladem v zimě a horkem v létě – Vozněsenskiij zkrátka líčil to, co je ze zkušenosti známo každému účastníkovi každé jen trochu vleklejší války. Wolf byl ovšem neobyčejně pečlivý a úzkostlivě čistotný, „dodnes nechápu, jak se dokázal každý den oholit,“ prohodil Vozněsenskiij; kromě toho prý byl schopen pít čistý líh, hrál na klavír, velmi si potrpěl na ženy a karet se v životě nedotkl. Uměl němeccky, což se ukázalo jednou, když se s Vozněsenským dostali k německým kolonistům a stará hospodyně, která nemluvila rusky, se chystala poslat svou dcerku s potahem do nejbližšího města, asi tři kilometry odtud, aby tam děvče na štábu sovětské divize vyřídilo, že ve vesnici jsou dva ozbrojení partyzáni. Dceři to v přítomnosti Vozněsenského a Wolfa všechno řekla německy.

„A co bylo dál?“

„Tehdy mi nic neřekl, jenom to děvčátečko jsme nikam nepustili – svázali jsme ji a odnesli na půdu, pak si vzali nějaký proviant a odešli jsme.“

Vozněsenskiij k tomu připojil, že Wolf až na odchodu zakroutil hlavou a řekl:

„Baba jedna hrozná!“

„Tak proč jsi ji nezastřelil?“ zeptal se později, když mu Wolf vysvětlil, oč tu šlo.

„Ženská jedna zatracená,“ pokračoval Wolf, „ale života jí už beztak moc nezbývá a pámbu si ji k sobě vezme i bez našeho přičinění.“

Wolf měl ve válce obrovské štěstí a i z těch nejnebezpečnějších situací se mu dařilo unikat bez jediného škrábnutí.

„To nebyl nikdy zraněn?“ zeptal jsem se.

„Jen jednou,“ odpověděl Vozněsenskij, „zato tak, že už jsem se chystal sloužit zádušní mši. Což rozhodně není *façon de parler*, jak říkají Francouzi; doktor tehdy prohlásil, že Sašovi zbývá pár hodin života.“

Doktor se ale mýlil; Vozněsenskij to vysvětloval tím, že nevzal v úvahu Wolfovu neuvěřitelnou odolnost. A pak dodal, že Wolf ke svému zranění přišel za naprosto záhadných okolností, o nichž nechtěl nic bližšího říct, a odvolával se na to, že si vlastně nepamatuje, jak se to všechno seběhlo. Zrovna tehdy probíhaly kruté boje mezi jednotkami Rudé armády a ustupujícími bílými; Oficerovův oddíl se tenkrát skrýval v lesích a nijak do toho nezasahoval. Asi hodinu poté, co utichly poslední výstřely, Wolf prohlásil, že vyrazí na průzkum, a skutečně sám odjel. Uplynulo možná půldruhé hodiny, a on se nevracel. Vozněsenskij se dvěma kamarády se ho tedy vydal hledat. Po jisté době zaslechli tři výstřely, z nichž ten poslední byl vzdálenější a slabší než dva předešlé. Ujeli dvě či tři versty po prázdné cestě, všude byl klid a nikde ani živáčka. Bylo hrozné

horko; Vozněsenskij Wolfa spatřil jako první; ležel napříč přes cestu a „chrlil krev a pěnu“, jak to můj společník popsal. Jeho kůň byl pryč, což bylo také zvláštní; obvykle za ním chodil jako pejsek a z vlastní vůle by od něj nikdy neodešel.

„A nevzpomínáte si, jaký to byl kůň? Myslím jakou měl barvu...“

Vozněsenskij se zamyslel a pak řekl:

„Ne, na to si nevzpomenu. Čertví, už je to dávno. A on jich vystřídal plno.“

„Ale říkal jste, že za ním chodil jako pejsek.“

„Měl na to prostě talent,“ řekl Vozněsenskij, „takhle se chovali všichni jeho koně. Víte, to třeba máte lidi, které psi zásadně nechávají na pokoji, dokonce i ti nejzlejší. A on zase měl úplně stejný dar, pokud jde o koně.“

Vozněsenskému a jeho kamarádům nicméně připadalo velmi podivné, za jakých okolností byl Wolf tak těžce zraněn. Doktor později řekl, že ránu způsobila kulka z pistole a že se střílelo z malé vzdálenosti, takže Wolf samozřejmě musel střelce vidět. Hlavně se ale nikde kolem nebojovalo a poblíž nikdo nebyl, jedině nedaleko od místa, kde Wolfa našli, ležela mrtvá osedlaná vraná kobyla. Vozněsenskij předpokládal, že po Wolfovi zřejmě vystřelil člověk, jemuž ta kobyla patřila, a právě on pak odjel na Wolfově koni, který se tak nevysvětlitelně ztratil. Pak ještě dodal, že kdyby on a jeho společníci nepřišli pozdě, rozhodně

by nelitovali střeliva a kamaráda by pomstili. Vybavil jsem si poryv horkého vzduchu, který až ke mně donesl vzdálený dusot několika koní, přesně ten zvuk, který mě tehdy donutil okamžitě odjet.

„Ale ono je koneckonců docela dobře možné,“ usoudil najednou Vozněsenskij, „že ten člověk si prostě chtěl zachránit život a tak ho z ničeho vinit nemůžeme. Pročež navrhuju, abychom si při té příležitosti připili na jeho zdraví. A vy se tentokrát napijte taky, protože vypadáte nějak až moc zamyšleně.“

MLčky jsem přikývl. První ženský hlas z gramofonu zrovna zpíval:

*Netřeba mi ničeho,
ani pozdní lítosti...*

Bylo už po půlnoci, vzduchem se nesla chladivá vůně šampaňského a malé obláčky parfémů; vonělo to tu také pečenou husou a pečenými jablky. Z ulice sem doléhalo tlumené troubení aut, za výlohou, oddělená od nás jen sklem, začínala zimní noc s takovým tím tlumeným a chladným světlem pouličních lamp, odrážejícím se na mokré pařížské dlažbě. A já před sebou s nevysvětlitelným smutkem zřetelně spatřil horký letní den a popraskanou šedočernou cestu, která se pomalu, jako ve snu, klikatila mezi lesíky a hájky. A nehybné Wolfovo tělo, ležící po smrtelném pádu na rozpálené zemi.

Vozněsenskij ho odvezl do malého zelenobílého města – bílého díky domkům a zeleného díky stromům – a umístil ho do nemocnice. Lékař mu řekl, že pacientovi zbývá pár hodin života. Jenže za tři týdny Wolf nemocnici opustil – s propadlými tvářemi a hustým strništěm, takže se sám sobě vůbec nepodobal. Vozněsenskij za ním přišel společně s Marinou, kterou potkal den po příjezdu do města. Dívka před dvěma léty opustila svou rodinu a od té doby se toulala po jižním Rusku a živila se hádáním z ruky nebo zpěvem. Vozněsenskij skálopevně tvrdil, že si na život vydělávala právě takto, ale soudě podle toho, jak ji popisoval, si myslím, že si s obživou sotva musela dělat nějaké starosti. Bylo jí tehdy sedmnáct či osmnáct. Když o ní Vozněsenskij mluvil, až se mu měnil hlas, a mám za to, že kdyby nebyl tak opilý, asi by mi jen těžko vykládal o jejích naprosto nesdělitelných a vskutku vzácných kvalitách, o nichž mohou vědět jen lidé, kteří neodolatelný, jiskřivý půvab její blízkosti zakusili vícekrát. Žil s Marinou v malé vilce a o dva domy dál se usadil Wolf, který byl ještě příliš slabý, než aby se mohl vrátit k původnímu partyzánskému životu. Ve Vozněsenského domě stál klavír. Už nazítří přišel ke svému příteli na návštěvu, v civilu, čistý a hladce vyholený jako obvykle, společně poobědvali a pak Wolf usedl ke klavíru a doprovázel Marinu, která zpívala své písně.

Za nějaký čas odjel Vozněsenskij na pár dní k Oficerovovi, a když se vrátil, Marinu doma nenašel. Šel tedy k Wolfovi – a dveře mu otevřela ona. Wolf toho dne nebyl doma. Pohlédla na Vozněsenského zcela bez ostychu a s divošsky bezprostřední prostotou mu řekla, že už ho nemiluje, protože teď miluje Sašu. Jak Vozněsenskij poznamenal, v této chvíli se podobala Carmen.

„Byl jsem tehdy otrlý chlap,“ pokračoval ve vyprávění, „před mýma očima zemřelo plno kamarádů, sám jsem často riskoval život, ale všechno mi vždycky prošlo. Jenže toho dne jsem přišel domů, svalil se na postel a brečel jako malý kluk.“

To, co mi vylíčil pak, bylo podivuhodné a zároveň naivní. Přesvědčoval Marinu, že Wolf je ještě příliš slabý, takže by se nad ním měla slitovat a nechat ho na pokoji.

„No – když začne chroptět a kašlat, tak ho vždycky pustím,“ odpověděla mu se stále touž prostotou, která pro ni byla tolik typická.

Marinina nevěra ostatně vztahy mezi Vozněsenským a Wolfem nijak nepoznamenala. Vozněsenskij v sobě navíc našel dost sil a přátelsky se choval dokonce i k Marině. Ta pak s Wolfem žila dlouhé měsíce a oddíl, k němuž se vrátili, všude doprovázela, takže právě teď mohli všichni ocenit její jezdecké schopnosti a přesnou střelbu z pušky.